

Leeftijdscriminatie in België: beleidsdeficits

Tegen de achtergrond van de internationale discussie over een VN-verdrag voor de rechten van oudere personen, is het belangrijk ook het debat te intensifiëren over de schendingen van hun rechten op Belgisch vlak. Bijzondere aandacht moet daarbij gaan naar de discriminaties op basis van leeftijd, waar oudere personen nog al te vaak het slachtoffer van zijn. Met deze nota beogen we een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van de deficits inzake leeftijdscriminaties in de huidige regelgeving op zowel federaal vlak als op het vlak van Gewesten en Gemeenschappen.

We bouwen daarbij uiteraard voort op het belangrijke recente materiaal vanuit UNIA, met name de evaluatie van 2025 ([Rapport Agisme_NL.pdf](#)) en de aanbevelingen van UNIA die er in februari 2026 uit voortvloeiden ([Aanbevelingen-leeftijdscriminatie-2026.pdf](#)), alsmede het in mei 2026 opgeleverde onderzoek van het Vlaamse Mensenrechteninstituut ([Onderzoek ervaren leeftijdscriminatie en seniorisme - toegankelijke pdf.pdf](#)).

We beperken ons hier tot problemen inzake leeftijdscriminatie die aanleiding geven tot ingrepen in de regelgeving, in het besef dat regelgeving alleen ruim onvoldoende is en moet samengaan met een krachtig handavingsbeleid en engagementen van alle maatschappelijke actoren.

Beschouw deze versie als food for thought, als basis voor verder debat, voor verdere verfijning en onderbouwing en vooral ook voor vervollediging.

Werk

1. Waarom nog ontslag louter omwille van het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd (of een lagere of hogere leeftijdsgrens) toelaten? Uit een recente analyse van de rechtspraak door UNIA blijkt dat de huidige Europese en nationale regelgeving inzake leeftijdscriminatie al bij al weinig bescherming biedt tegen leeftijdsgrenzen die als te laag of te arbitrair worden aangevoeld ([Analyse van de rechtspraak over leeftijdslimieten in het... | Unia](#)). De rechtspraak is 'bijzonder tolerant', stelt UNIA, een enkele uitzondering daargelaten (https://www.unia.be/files/2020_12_08_Arbrb_Antwerpen.pdf), zodat zich o.i. een verstrenging van de regelgeving opdringt.

2. Voor commerciële piloten is het zelfs zo dat ze na de leeftijd van 64 jaar niet meer mogen vliegen, terwijl de wettelijke pensioenleeftijd inmiddels op 66 jaar ligt. Het probleem zit hem hier in Europese regelgeving, maar in afwachting dienen op Belgisch vlak oplossingen te worden gezocht (zie: [Parlementair stuk/Document parlementaire](#)).

3. Waarom nog een verkorte opzegtermijn (6 maanden) bij ontslag van werknemers die de wettelijke pensioenleeftijd naderen? Dit werd door het Grondwettelijk Hof in 2010 aanvaard, op basis ook van de Europese regelgeving (2010-107n), maar de vraag is of dit, gegeven ook de groeiende vraag bij oudere personen om te blijven werken na de pensioenleeftijd, nog langer gerechtvaardigd is.

4. Waarom na de leeftijd van 66 jaar geen recht op een uitkering voor tijdelijke werkloosheid wegens medische overmacht, ook niet wanneer men nog geen pensioen geniet? Voor de andere motieven voor tijdelijke werkloosheid werd dat recht wel ingevoerd.

5. Waarom bij ziekte slechts maximum 6 maanden ZIV-uitkering voor wie na zijn 66 jaar blijft werken (zonder pensioenuitkering)?

Mandaten

6. Waarom kan iemand na de leeftijd van 64 jaar niet meer worden opgenomen op de kandidatenlijsten voor de assisenjury's, terwijl rechters tot hun 75 jaar wel kunnen worden aangesteld als voorzitter van een assisenjury?

7. Waarom stopt op de leeftijd van 67 jaar het mandaat als rechter of raadsheer in sociale zaken, terwijl andere rechters tot de leeftijd van 70, 73 of 75 jaar actief kunnen blijven?

8. In 2014 werd in de Senaat het probleem gesteld dat bepaalde gemeenten een leeftijdslimiet hanteren, zelfs van 50 of 55 jaar, voor bijzitters in een stembureau (Schriftelijke vraag nr. 5-11314). Daarop is bij ons weten nooit een politieke reactie gekomen.

Belastingen

9. Waarom de verhoogde belastingvrije som voor belastingplichtigen blijven beperken tot handicaps die voor de leeftijd van 66 jaar ontstonden? De uitleg die indertijd door de federale regering werd gegeven was dat het op oudere leeftijd moeilijker is te onderscheiden wat een normaal "ouderdomsverschijnsel" is en wat een handicap is, raakt kant noch wal. Wat telt is de beperking van de zelfredzaamheid, die voor zowel jong als oud op basis van de vigerende schaal van zelfredzaamheid kan worden vastgesteld.

10. Idem voor de abbatementen in de regionale erfbelasting (gedeeltelijke vrijstelling voor een erfopvolger met handicap).

11. Idem voor de vermindering van de onroerende voorheffing in de Gewesten voor woningen met een inwonend gezinslid met handicap.

12. Het pensioensparen kan niet meer met fiscaal voordeel na het jaar waarin iemand 64 jaar werd. Vanuit een pensioenlogica was daar iets voor te zeggen geweest. Het pensioensparen heeft echter niks met pensioenopbouw te maken, maar is eenvoudigweg een beleggingsproduct. Dat was indertijd terecht het oordeel van de Commissie Pensioenvorming 2020-2024 ([rapport-062014-nl.pdf](#), p. 8): “De Commissie beschouwt beleid m.b.t. de derde pijler niet als een intrinsiek deel van het pensioenbeleid maar mogelijkerwijze als een zinvolle vorm van spaarbeleid”. Zolang het fiscale voordeel daarvoor niet wordt afgeschaft, waarom + 65-jarigen blijven uitsluiten van dit fiscale voordeel? Opmerkelijk is ook de weigering om die leeftijdsgrens aan te passen aan de recente optrekking van de wettelijke pensioenleeftijd tot 66 jaar.

Zorg

13. Gehandicapten tot 65 jaar vallen in Vlaanderen onder het VAPH en vanaf 66 jaar onder de Vlaamse sociale bescherming (met een nuance voor de handicaps die zich verergeren na de leeftijd van 66 jaar en waarvoor VAPH bevoegd blijft). Aan Franstalige kant wordt de bevoegdheid van Aviq (voor Wallonië) en Phare (voor Brussel) op gelijkaardige wijze beperkt. Wat dus ook betekent dat oudere personen waarvan de handicap na de leeftijd van 65 jaar werden vastgesteld uitgesloten worden van heel wat steunmaatregelen. Het Grondwettelijk Hof heeft die uitsluiting voor Wallonië recentelijk al twee keer beoordeeld als ongrondwettig, enerzijds voor de tegemoetkoming in de aankoop van persoonlijke hulpmiddelen ([2022-029n](#)), anderzijds wat betreft het persoonlijk assistentiebudget ([2024-135n](#)), maar vooralsnog zonder aanpassing aan de regelgeving. Met deze arresten worden trouwens ook gelijkaardige beperkingen in Vlaanderen en voor Franstalige Brusselaars onhoudbaar. Voor Vlaanderen zal als tegenargument ongetwijfeld worden gebruikt dat dit wordt gecompenseerd door het zorgbudget voor oudere personen met een zorgnood in het kader van de Vlaamse sociale bescherming. Dit is – anders dan bij het VAPH – echter beperkt tot lagere inkomens en biedt hoe dan ook minder steun.

14. Is er enige redelijke verantwoording waarom er voor een hoorapparaat vanaf de leeftijd van 65 jaar sinds 2019 een verlaagde terugbetaling is? Zie onder meer: [Hoorapparaten | CM](#)

Dit besef leidde recentelijk, sinds 1 januari 2026, al tot een halvering van het verschil, maar vooralsnog is nog geen budget voorzien voor de volledige gelijkschakeling.

15. Een gelijkaardige vraag kan gesteld worden voor de terugbetaling van brilglazen, met aanzienlijk minder terugbetaling vanaf de leeftijd van 66 jaar voor bifocale glazen ([Tegemoetkoming in de prijs van brilglazen | RIZIV](#))? Nuance: voor progressieve glazen dan weer iets hogere terugbetaling. Begrijp wie kan. Daar staat wel tegenover dat de drempel voor vergoeding voor + 65-jarigen werd verlaagd voor bifocale en progressieve glazen (4,25 i.p.v. 6 dioptrieën).

16. Zo zien we ook verschillen in hernieuwingstermijnen voor bepaalde hulpmiddelen bij RIZIV, zij het vooral dan ten gunste van jongeren beneden de 21 jaar, gerechtvaardigd door de groei van jongeren. Voor orthopedische schoenen (categorieën B en C) en zitschelpen is er echter ook een leeftijdsverschil ten nadele van + 65-jarigen, waarvoor geen redelijke verantwoording lijkt te bestaan: 2 i.p.v. 1 jaar voor schoenen en 5 i.p.v. 3 jaar voor zitschelpen.

17. Vrouwen worden vanaf de leeftijd van 70 jaar niet meer uitgenodigd voor een borstkankeronderzoek, ervan uitgaande dat ze door de band geen 10 gezonde levensjaren meer voor de boeg hebben (zie: [Ik ben ouder dan 69 jaar. Waarom krijg ik geen uitnodiging? | Borstkanker](#)). Dit geldt in elk van de Gemeenschappen. Is die leeftijdsgrens nog te verantwoorden? Noteer: eens vrouwen de leeftijd van 70 jaar hebben bereikt, hebben ze gemiddeld genomen nog een vooruitzicht op 21,59 levensjaren (cijfer voor 2025: [Sterftetafels en levensverwachting | Statbel](#)). Ruim 57% van de verwachte levensjaren op de leeftijd van 70 jaar zou in goede gezondheid zijn (cijfer voor 2020). Noteer: in Nederland, Frankrijk en Duitsland ligt de leeftijdsgrens voor het borstkankeronderzoek reeds op 75 jaar.

Inkomen

18. Een no-brainer: herstel van de welvaartsvastheid van sociale uitkeringen, inz. om te verhinderen dat gepensioneerden achterop geraken bij de evolutie van de reële lonen en/of het mediaaninkomen?

19. In het bijzonder: hoe vermijden dat IGO en minimumpensioen (zeker ook gezinspensioen) opnieuw, resp. verder zakken onder de Europese armoedenorm?

Voor IGO en voor het minimumpensioen voor een alleenstaande waren we er ongeveer, maar door de bevrozing van de welvaartsvastheid en de toepassing van de centenindex op het minimum gezinspensioen komt er opnieuw achterstand. Voor het gezinspensioen zaten we sowieso zwaar onder het Europese minimum voor een koppel.

20. Is de voorwaarde dat een IGO-gerechtigde maximum 29 dagen in het buitenland mag vertoeven, te verantwoorden? Die voorwaarde van 29 dagen werd indertijd ingevoerd voor gerechtigden op het leefloon, met als argument dat dezen beschikbaar moeten blijven voor de arbeidsmarkt, maar dit mist elke grond voor personen die de wettelijke pensioenleeftijd hebben bereikt. Al eerder stelde het FIRM dat dit strijdig is met de VN-beginselen inzake extreme armoede en mensenrechten. In weerwil hiervan kondigde de federale regering bij haar aantreden zelfs een verdere inkorting van de toegestane termijn aan.

21. Een gelijkaardige vraag kan gesteld worden voor de THAB (die voorlopig is blijven bestaan in Brussel en Wallonië) en waar het gaat om een max. van 90 dagen. Een dergelijke restrictie bestaat niet in Vlaanderen voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood, dat de (federale) THAB verving.

22. Hoe voorkomen dat de "responsabilisering" van personen met het oog op een sterkere arbeidsparticipatie ook personen treft die wegens hun leeftijd niet meer in staat zijn hun arbeidsparticipatie grondig aan te passen? Dan hebben we het in het bijzonder over de afbouw van het overlevingspensioen beneden de 67 jaar (deels in strijd met de rechtspraak van het Gerechtelijk Hof overigens), de afbouw van het huwelijksquotiënt en de strengere loopbaaneisen voor de wettelijke pensioenrechten?

23. Wat beginnen tegen de weigering van leningen of verzekeringen op basis van leeftijd en/of onverantwoorde hoge verzekeringspremies omwille van leeftijd?

Mobiliteit

24. In hoeverre zijn de verstrengde toegangsvereisten voor het rijbewijs op basis van leeftijd toelaatbaar? Zie onder meer de aanzet van de Europese rijbewijsverordening om na 65 jaar de geldigheidsduur van rijbewijzen te beperken en vernieuwing - naar keuze van de lidstaat - afhankelijk te maken van medische tests of rijproeven (in België gelukkig met een doe-het-zelf checklist).

25. Wat te denken van lineaire verhoging van reisbijstandsverzekeringen naargelang de leeftijd zonder dat de verzekeraar voor een of andere instantie de relevantie van het leeftijdscriterium in de kost moet objectiveren?

26. Idem voor de toegang tot autoverzekeringen. Terwijl bijvoorbeeld in Engeland verzekeraars verwoed concurreren om de specifieke autoverzekering van een ouderenorganisatie binnen te halen, net omdat ouderen een interessant marktsegment zijn (weinig kilometers, weinig zware ongevallen).

27. Wat beginnen tegen de moeilijkheden die ouderen blijken te ondervinden bij het huren van een wagen in het buitenland, waarbij sommige verhuurders chauffeurs boven de 75 jaar blijken uit te sluiten?

Zeggenschap

28. Hoe het recht op inspraak en participatie van ouderen realiseren door verplichte oprichting in elke gemeente van een ouderenraad, verplichting die vandaag niet bestaat, met nietigheidssanctie voor beslissingen die ouderen raken en zonder inspraak van de ouderenraad werden genomen? Terwijl bijvoorbeeld in Vlaanderen gemeenten vandaag wel verplicht worden een jeugdraad op te richten, inclusief de verplichting advies te vragen over jeugdaangelegenheden.

29. Het Belgisch systeem van bewindvoering ontnemt personen met mentale beperkingen al te snel en al te veelvuldig zeggenschap in hun leven. Dat was opnieuw een van de belangrijke klachten van de VN-commissie voor de rechten van personen met een handicap in hun recente

2de evaluatie van de toepassing van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap (CRPD_C_BEL_CO_2-3_59582_E-1.pdf). Ook heel wat personen die op oudere leeftijd geconfronteerd worden met mentale achteruitgang, zoals beginnende dementie, zijn daar mee de dupe van. De commissie pleit voor een radicale shift van plaatsvervangende vertegenwoordiging van de persoon (door een bewindvoerder) naar ondersteuning voor de persoon.

Dienstverlening

30. Hoe – ook ten bate van oudere personen – het recht op niet-digitale dienstverlening verankeren, cf. de verplichting die voortvloeit uit het recente arrest van het Grondwettelijk Hof van 25 september 2025 ([2025-126n](#)) voor de doelgroep van personen met een handicap?

Europees Sociaal Handvest

31. België is nog altijd niet overgegaan tot de ratificatie van art. 23 van het Europees Sociaal Handvest over het recht op sociale bescherming voor oudere personen, daar waar bijvoorbeeld art. 17 over het recht op bescherming van kinderen en volwassenen wel werd geratificeerd.

Okra, 14.9.2026